

MIHAI POTÂRNICHE – MAESTRUL CARE A PUS ÎN LUMINĂ VALENȚELE ARTISTICE PRIN FOTOGRAFIE

Iulia PERJU^{1*}

¹Universitatea Tehnică a Moldovei, Facultatea Textile și Poligrafie, programul Design și Tehnologii Poligrafice, grupa DTP-181, Chișinău, Republica Moldova

*Autorul corespondent: Perju, Iulia, iulia.perju@ntp.utm.md

Rezumat. *Lucrarea prezintă rezultatele studiului cu referință la creația maestrului fotograf Mihai Potârniche. Creația lui Mihai Potârniche exprimă realismul postbelic surprinzând în obiectivul aparatului său de fotografiat oameni, locuri pitorești, evenimente de amploare care au schimbat cursul istoriei Republicii Moldova. Studiul prezintă rezultatele parcursului artistic al maestrului, prin lucrările reprezentative surprinse de fotograf. În opinia admiratorilor și criticilor de artă artistul fotograf, nu a idealizat, ci a numit binele și răul din satul românesc cu termenii cei mai potriviți.*

Cuvinte cheie: *creație, expoziție, arta fotografică, eternitate.*

Introducere

Fotografia manifestată ca gen al artei în secolul XIX în lume, are recunoaștere artistică în spațiul autohton prin puținii artiști fotografi, în multe cazuri autodidacți care au pus în lumină valențele artistice autohtone în mod special în perioada postbelică.

Artistul fotograf Mihai Potârniche (figura 1), autodidact a consemnat istoria artei din Republica Moldova prin multitudinea de eseuri fotografice și portret, de concepte grafice pentru publicații, având o extinsă activitate de presă.

Figura 1. Fotografii Mihai Potârniche

Analiza parcursului creativ al lui Mihai Potârniche

Istoricul creației artistului fotografic denotă că, pasiunea sa pentru fotografie a început de la un simplu aparat de fotografiat Smena pe care l-a studiat independent. Inițializează ca fotograf mai întâi în cadrul familiei, a școlii, a satului, astfel în martie 1966 imaginile sale ajung să fie inserate în ziarul raional Orhei și în paralel – în ziarul „Viticulor”. Din anul 1970, activează ca fotoreporter la o serie de publicații periodice naționale (săptămânalul Cultura, ziarul Moldova Socialistă, revista Femeia Moldovei, revista Moldova ș.a.). În scurt timp Mihai Potârniche este angajat fotograf la Agenția TASS (Agenția Telegrafică a Uniunii Sovietice).

În anul 1997 este numit șef al Departamentului Fotomoldpres al Agenției Informaționale de Stat Moldpres. Fondează Salonul Eurofotoart, care a devenit un centru național al fotografiei de presă. Potrivit artistului, cea mai mare școală pentru el a fost în perioada anilor 1972-1977,

cînd a lucrat în calitate de fotoreporter la săptămînalul „Cultura, vizînd arta fotografică. O altă școală în domeniul fotojurnalisticii a făcut-o la „Moldova socialistă”, apoi la Agenția Telegrafică a Moldovei, unde a lucrat în anii 1979-1988. Începînd cu anii 1977-1979 a fost angajat la cotidianul Moldova Socialistă, mai apoi a fost fotoportret la ATEM și TASS, lucrînd la ATEM, timp de zece ani la rînd s-a învrednicit de unul dintre cele 15 premii anuale ale Agenției TASS pentru cel mai bun fotoreporter. Pe atunci, în cadrul Agenției TASS activau peste 460 de fotoreporteri. Din anii 1988-1997 a lucrat ca fotoportret la revista Moldova și Femeia Moldovei. Devine șef al Departamentului Fotomoldpres al Agenției Informaționale de Stat MOLDPRES, Chișinău. Începînd cu anul 2006 pana în 2009 activează ca fotograf liber profesionist. Din 2010 pîna în prezent este director al Departamentului Fotomoldpres TV al Agenției Informaționale de Stat MOLDPRES din Chișinău.

Mihai Potârniche este un maestru excepțional în arta fotografică respectiv în anul 1922 fiind premiat ca laureat al Confederației Jurnaliștilor din CSI și maestru în Artă al Republicii Moldova. În anul 2013 a fost declarat laureat al Premiului Ministrului Culturii al Republicii Moldova și în anul 2015 a primit Ordinul de onoare, Republica Moldova.

Valențele artistice ale fotografiei artistului fără seamăn

Fotograful Mihai Potârniche, este artistul care poate surprinde, cu un singur clic, o imagine care ulterior să devină un capitol într-un manual de istorie. Mihai Potârniche este unul dintre acei artiști care ține cu precizie ritmul actualității și se află permanent în esența evenimentelor, pentru a eterniza cele mai importante momente cu ajutorul cărora se continuă istoria țării.

Mihai Potârniche activează în domeniul fotografic de la vârsta de 19 ani și autor de fotografii la circa 50 de albume și cărți. Mihai Potârniche mărturisea că, din anul 1970, fotografia a devenit modul său de viață, de atunci el a „început a trăi și a gândi prin fotografie”, iar satul rămîne în viziunea sa „promotorul veșniciei și sacralității” [1-3].

Una din expozițiile sale remarcabile a fost realizată în cadrul Centrului Expozițional „Constantin Brîncuși”. Expoziția a inclus 77 fotografii din albumul “Acasă. Împăcare în culori” [3, 4], care ilustrează sate, chipuri de bătrîni care sunt în așteptarea copiilor plecați, dar și portrete de personalități, printre care și poetul Grigore Vieru (figura 2).

Figura 2. Grigore Vieru, Vadul lui Vodă, 1986

Un loc aparte în cadrul expoziției l-a ocupat fotografia a doi părinți ce își așteaptă la geam copiii (figura 3). Imaginea a doi bătrîni care ne privesc tăcuți și infinit de răbdători din cadrul unui geam e considerată una din emblemele artei fotografice naționale. Această fotografie este considerată „icoană a blîndeții, a iertării, a generozității sufletești, aceasta e și fotografia preferată a maestrului, fiind o dovadă vie că „veșnicia s-a născut la sat””.

Figura 3. Mihai Potârniche, Slobozia mare, 1987

Expoziția a inclus și fotografiile realizate în Trebujeni, Orhei, Cahul, în Căpriană și Codreanca, Strășeni, în Bardar, Ialoveni, Recea, Râșcani, Călărași, Edineț, Drochia, în Soroca, Chișinău, Cetatea Albă, Suceava și în alte așezări mitice ale spațiului românesc, autorul astfel îmbinând pasiunea pentru fotografie cu cea pentru călătorii. Prin aceste fotografii Mihai Potârniche ne pune față în față cu problemele care ne înconjoară, ne aduce aminte de copilărie, de tot ce avem scump [5-8].

Artistul fotograf are în arhiva sa numeroase albume precum: „Acasă. Amintiri...” (1991), „Acasă. Portretele pământului” (2006), „Acasă. Ardere. Frământ. Renaștere” (2006), „Acasă. Revenire” (2011), inclusiv albumul de proporții „Parlamentul independenței”, editat la 20 de ani de la începutul lucrărilor primului Parlament ales în mod democratic (2010). Are în palmares circa 35 expoziții personale la Chișinău, Paris, Strasbourg, Die, Varșovia, Kiev, București, Iași, Oradea, Vaslui, Odesa, inclusiv trei expoziții în istoria culturii noastre vernisate în 2001, 2006 și 2011 la Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși” al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova, o expoziție vernisată în beciul unui mare producător de vinuri din orașul francez Die (anul 1996), două expoziții la Palatul Consiliului Europei de la Strasbourg (în 1995 și 2001).

Expoziția de fotografie artistică „Chipuri în lumină” [1-3] vernisată la Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși” a adus în prim-plan o serie de personalități din domeniul literaturii, teatrului, muzicii și artelor plastice cuprinzând 102 portrete (figura 4). Cele peste o sută de lucrări, realizate pe parcursul a patru decenii, exprimă respectul și admirația autorului pentru personalitățile notorii ale țării: pictori, actori, muzicieni, scriitori din tot spațiul național (figura 5).

Figura 4. Spiridon Vangheli și soția sa Eleonora, Chișinău, 1982

Scriitorul Spiridon Vangheli scrie că „De ochiul lui Mihai Potârniche nu te poți ascunde, el înlătură masca și coboară în adâncul sufletului pentru a scoate la suprafață caractere, stări sufletești, înălțarea și coborârea omului, arderea lui pentru ceea ce numim viață. Multe dintre personajele lui Mihai Potârniche sunt atât de originale și expresive, încât, dacă le-ai văzut odată, nu le mai poți uita. Tocmai aceasta e dovada că ele sunt firești și exprimă adevărul, pe care îl caută mulți, dar îl găsesc puțini în artă.”

Figura 5. Spiridon Vanghelii împreună cu bunul său prieten Grigore Vieru, Chișinău, 2 aprilie 2002

Concluzii

Fotografia reprezintă o formă de exprimare, prin care maestrul Mihai Potârniche a denotat trăiri, sentimente, formă de expresie vizuală prin care a înveșnicit emoții excepționale și în care se ascund valorile excepționale de identitate a poporului nostru.

Lucrările sale captate prin obiectivul fotografic prezintă istoria postbelică în imagini reprezentative ce vorbesc mult despre ceea ce ne reprezintă cu tot ce e bine și tot ce e mai puțin plăcut, sunt codul genetic al națiunii în imagini.

În afară de cele menționate, fotografiile maestrului sunt școala despre sensibilitate, onestitate, modestie, blândețe, generozitate, maestrie; pasiunea pentru: muncă, valori, țară, neam; observație, dăruire, etc.

Conducător: Viorica CAZAC, conf. univ., dr.

Referințe

1. POTÂRNICHE, M. *Chipuri în lumină*. Revista social culturală “Moldova”, ianuarie - februarie 2016, pag. 59.
2. POTÂRNICHE, M. *Chipuri în lumină*. Revista social culturală “Moldova”, mai- iunie 2016, pag. 44.
3. POTÂRNICHE, M. *Chipuri în lumină*. Revista social culturală “Moldova”, iulie – august 2016, pag. 26.
4. *Expoziția „Acasă. Revenire” a fotografului Mihai Potârniche*. [online], [accesat 10.02.2020]. Disponibil: https://www.icr.ro/pagini/expozitia-acasa-revenire-a-fotografului-mihai-potarniche?fbclid=IwAR25jApciADKqUQUIANf6BUuzY_j5G5RMLjgJr2Hmi34a1Hd0M2wUi7nAkI.
5. ROIBU, N., RAILEANU, A. *Maestrul fotograf Mihai Potârniche a împlinit 65 ani*. [online], [accesat 20.02.2020]. Disponibil: <https://www.moldpres.md/news/2016/01/04/16000041>.
6. *Mihai Potârniche, expoziție aniversara impresionantă cu portretele personalităților din domeniul culturii* [online], [accesat 12.02.2020]. Disponibil: https://www.realitatea.md/mihai-potarniche-expozi-ie-de-fotografie-impresionanta-cu-portretele-personalita-ilor-din-domeniul-culturii_32889.html?
7. CASIAN-MUSTEȚĂ, A. *La mulți ani, Mihai Potârniche* [online], [accesat 20.02.2020]. Disponibil: <http://www.cultartlife.com/2016/01/la-multi-ani-mihai-potarniche.html>.
8. NECHIT, I. *Fotografia ca mod de viață* [online], [accesat 10.02.2010]. Disponibil: <http://www.jc.md/fotografia-ca-mod-de-viata/>.